

Завдання і зміст роботи з виховання звукової культури мовлення

Вимоги чинної програми:

- формувати уявлення про будову артикуляційного апарату (губи, зуби, язик, піднебіння);
- вчити правильній артикуляції голосних та приголосних звуків;
- розвивати фонематичний слух, мовленнєве дихання;
- розвивати інтонаційну виразність мовлення;
- формувати уявлення про поняття «слово» та «звук».

Прийоми навчання звукової культури мовлення:

- артикуляція звуків
- імітація правильної звуковимови
- зразок мовлення вихователя
- відображене та сумісне мовлення
- ігрові прийоми.

Методами виховання звукової культури мовлення є:

- *знайомство з артикуляційним апаратом.* Для ознайомлення дітей з артикуляційним апаратом вихователь складає казочку про веселого Язичка в різних варіантах. Наприклад: «Жив-був собі у своєму будиночку веселий Язичок. А що це за будиночок був у нього? Це рот. Веселий Язичок був дуже пустотливий і цікавий, тому любив виглядати із будиночка. (Показ рухів язика, спонукання дітей до виконання таких самих рухів.) А будиночок дуже сердився на нього і через свої дверцята не випускав Язичка. Що ж це за дверцята? Це ж наші зуби і губи. Давайте, діти, випустимо Язичок за перші (потім другі) дверцята будиночка і зачинимо їх. (Виконання вправ.) Стомився

наш Язичок і ліг собі у своє ліжечко. Спочатку на спинку, а потім на бочок. Зробіть і ви так, діти. (Виконання вправ дітьми.) Прийшла ніч, будиночок слід закрити; спочатку зачиняємо другі дверцята, потім перші, а Язичок нехай спить у ліжечку на спинці»

- *вправи на артикуляцію звуків.*

- *дидактичні ігри*, в процесі яких удосконалюються всі компоненти звукової культури мовлення. Щоб навчити дітей правильно й чітко вимовляти звуки, пропонують такі ігри: «Вимов так, як я», «Оркестр», «Назви і відгадай», «Крамниця», «Комар», «Покатаймося на конику», «Жуки», «Літаки», «Що сказав (взяв) Петрушка?», «Виправ Незнайка», «Допоможемо Буратіно», «Чого не вистачає?», «Луна», «Паровоз», «Підкажи Петрушці звук», «Ось так вимовляються звуки».

Розвитку фонематичного слуху сприятимуть ігри: «Тиша», «Телефон», «Зіпсований телефон», «Тиха і голосна музика», «Що як звучить?», «Відгадай звук», «Упізнай, хто це?», «Тук-тук», «Зозуля», «Про що говорить кімната (вулиця, ліс)?», «Доручення», «Хто краще чує?».

Для розвитку мовленнєвого дихання пропонують ігри: «Сніжинка», «Летять сніжинки», «Листочки», «Вітерець», «У лісі», «Вітряк», «У кого далі полетять пелюстки?», «Дмухай сильніше». Для вироблення інтонаційної виразності мовлення (сили голосу, темпу, логічних наголосів, інтонації, ритму) ефективними є такі ігри: «Мавпочки», «Хто що почув?», «Тихо — голосно», «Пішли-поїхали», «Вимови так, як я», «Допоможемо Незнайку».

- *дидактичні вправи.* Для розвитку мовленнєвого дихання доцільно провести дидактичні вправи на здування з долоні пелюсток, шматочків паперу, кульок, вати, пушинок кульбаби. Потрібно також виконати такі вправи: перекочування силою видихуваного повітря ватної кульки по столу, підтримування пушинок у повітрі силою видиху, утворення бульбашок на воді (дитина дмухає з такою силою, щоб на воді утворилися бульбашки); пускання паперових і пластмасових корабликів у мисці або у ванні з водою;

прокочування олівців силою видихуваного повітря, дмухання в порожню пляшку.

- *розповіді та вірші зі звуконаслідуванням.* Розповідь на звуконаслідування відрізняється від інших видів роботи з розвитку мовлення. Це спільна робота дітей і вихователя, якому належить провідна роль у передаванні змісту. Розповіді зі звуконаслідуванням використовують переважно в молодшій і середній групах. Тексти розповідей можуть бути авторські, дібрані з народних творів або складені самим вихователем.

- *чистомовки.* З метою закріплення звукової вимови використовують чистомовки. Вихователь може сам скласти їх на кожний звук.

- *рухливі ігри із звуконаслідуванням.* Під час рухливих ігор діти залюбки співають, імітують звуки машин, голоси тварин, птахів тощо. А вихователь має стежити за правильною артикуляцією.